

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 60/2016-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. marca 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Martinom Bartkom, Piaristická 6667, Trenčín, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 259/2012, za účasti Okresného súdu Trenčín, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 259/2012 porušené boli.

2. Okresnému súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 259/2012 p r i k a z u j e , aby vo veci konal bez zbytočných prietahov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadostučinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré mu je Okresný súd Trenčín povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Trenčín je povinný [REDAKOVANÉ] uhradiť trovy konania v sume 355,72 € (slovom tristopäťdesiatpäť eur a sedemdesiatdva centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Martina Bartka, Piaristická 6667, Trenčín, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) bola 28. júla 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 259/2012 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol:

«V konaní vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 15 C/259/2012 je sťažovateľ účastníkom konania ako navrhovateľ. Dňa 23. 10. 2012 sťažovateľ podal na Okresnom súde Trenčín žalobu o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“). Súčasťou BSM účastníkov je aj spoločná nehnuteľnosť, ktorá účastníkom slúžila na spoločné bývanie. Vec je na Okresnom súde Trenčín vedená pod sp. zn. 15 C/259/2012 a je prejednávaná 2 roky a 9 mesiacov bez reálneho výsledku. Vo veci sa síce uskutočnili 4 meritórne pojednávania, na ktorých skutočne došlo k vecnému

prejednaníu vecí, a to dňa 27. 06. 2013, 05. 09. 2013, 15. 10. 2013 a 03. 12. 2013, avšak od posledného pojednávania je súd vo veci nečinný. Pojednávanie uskutočnené dňa 03. 12. 2013 bolo uznesením zo dňa 03. 12. 2013 odročené za účelom ustanovenia znalcov na ohodnotenie majetku patriacemu do BSM. Dňa 16. 01. 2014 požiadal sťažovateľ cestou svojho právneho zástupcu o pokračovanie v konaní v zmysle uznesenia súdu zo dňa 03. 12. 2013. Napriek tomu k ustanoveniu znalcov doposiaľ nedošlo, a preto po uplynutí 15 mesiacov od posledného pojednávania, podal sťažovateľ predsedovi Okresného súdu Trenčín dňa 18. 03. 2015 sťažnosť na prieťahy v konaní. Zároveň sťažovateľ požiadal svojho právneho zástupcu o podanie urgencie na vykonanie znaleckého dokazovania do súdneho spisu 15 C/259/2012, k čomu došlo jeho listom zo dňa 16. 03. 2015. Listom zo dňa 15. 04. 2015 podpredsedníčka Okresného súdu Trenčín sťažovateľovi oznámila, že vo veci vznikajú prieťahy v konaní, avšak tieto sú objektívneho charakteru a súvisia s veľkým množstvom pridelených vecí. Záverom svojej odpovede podpredsedníčka súdu uvádza, že konanie bude z hľadiska rýchlosti a plynulosti sledovať, aby nedochádzalo k neodôvodneným prieťahom. Okrem tejto odpovede zo dňa 15. 04. 2015 podpredsedníčky okresného súdu, sťažovateľ nedostal žiadnu inú odpoveď ani reakciu na svoju urgenciu o znalecké dokazovanie. Napriek všetkým týmto skutočnostiam Okresný súd Trenčín vo veci nekoná doposiaľ, a to napriek tomu, že od podania sťažnosti na prieťahy v konaní a urgencii o znalecké dokazovanie uplynuli už viac ako 4 mesiace. Na základe odpovede podpredsedníčky súdu sťažovateľ dôvodne očakával posun v jeho konaní a jeho urýchlenie, k čomu však evidentne nedošlo. Z vyššie uvedených dôvodov je preto sťažovateľ toho názoru, že v jeho právnej veci je Okresný súd Trenčín dlhodobo nečinný a týmto postupom Okresného súdu Trenčín v sťažovateľovej veci vznikli a naďalej vznikajú súdne prieťahy minimálne od 03. 12. 2013, t. j. takmer 20 mesiacov. Tieto prieťahy v konaní, napriek podanej sťažnosti sťažovateľa predsedovi súdu a urgencii na znalecké dokazovanie, neboli do dnešnej doby riadne odstránené a v sťažovateľovej veci aj naďalej nie je právoplatne rozhodnuté. Na základe toho sťažovateľovi nezostalo nič iné, len požiadať o ochranu svojich základných práv a slobôd Ústavný súd SR.

Sťažovateľ považuje v právnom štáte za neprípustné, aby súdne konanie o vyporiadanie BSM, ktoré predstavuje štandardnú rozhodovaciu agendu všeobecných súdov, trvalo bez reálneho výsledku 2 a trištvrté roka, pričom takmer neuveriteľných 20 (!)

mesiacov súd vo veci vôbec nekonal. Predmetom BSM je nehnuteľnosť, v ktorej spoločne bývali účastníci konania, a bez vyriešenia vzťahu k tejto nehnuteľnosti si sťažovateľ nemôže trvalo zabezpečiť svoje vlastné bývanie a založiť si novú rodinu. Dlhotrvajúcim súdnym konaním je tak sťažovateľ vo svojom rodinnom a osobnom živote paralyzovaný a deprimovaný, nakoľko napriek jeho enormnej snahe o mimosúdne vyrovnanie s bývalou manželkou k dohode neprišlo a sťažovateľ v súčasnosti nemá inú možnosť, len čakať na rozhodnutie súdu, ktoré je v nedohľadne. Vzhľadom k celkovej dĺžke súdneho konania takmer 3 rokov potom stráca jeho výsledok pre sťažovateľa a pre jeho novú rodinu prakticky význam.»

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C/259/2012 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C/259/2012 sa prikazuje konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 8.000,- EUR (slovom osemtisíc eur), ktoré je Okresný súd Trenčín povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. [REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 355,72 EUR (slovom tristopäťdesiatpäť eur sedemdesiatdva centov), ktorú je Okresný súd Trenčín povinný vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Martina Bartka do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

Po predbežnom prerokovaní ústavný súd prijal na ďalšie konanie sťažnosť sťažovateľa uznesením sp. zn. III. ÚS 60/2016 z 2. februára 2016 v časti, ktorou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1

dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Vo zvyšnej časti ústavný súd sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Ústavný súd zároveň vyzval predsedu okresného súdu, aby sa vyjadril k sťažnosti. Právny zástupca sťažovateľa a predseda okresného súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Vzhľadom na oznámenia právneho zástupcu sťažovateľa a predsedu okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predseda okresného súdu sa k sťažnosti vyjadril v prípise sp. zn. Spr 213/2016 z 18. februára 2016, v ktorom uviedol:

„Je mi známa judikatúra ústavného súdu vo veciach prietahov, ktorá nezohľadňuje zlé personálne obsadenie súdu a s tým súvisiacu nečinnosť. Napriek tomu mi nedá uviesť, že v priebehu roku 2011-2012 odišlo z tunajšieho súdu 7 sudcov bez akejkoľvek náhrady. Po čiastočnom doplnení stavu sudcov na tunajšom súde v období roku 2013 spisy po sudcoch, čo prestali pracovať na súde, boli prerozdeľované medzi tých, čo ostali a novo zvolených sudcov.

Prietahy v tomto konaní boli spôsobené nutnosťou pridelenia spisu novej zákonnej sudkyňi z dôvodu postupu zákonného sudcu na súd vyššieho stupňa, pričom zákonná sudkyňa bola vymenovaná do funkcie sudcu dňa 13. 05. 2013, kedy jej bolo pridelené veľké množstvo spisov (i starších ako predmetná vec), ktoré musela naštudovať, čo zákonná sudkyňa i s vysokým nasadením vykonáva. Neskôr z dôvodov ďalšieho núteného prerozdeľovania spisov (odchod zákonných sudcov na súd vyššieho stupňa, resp.

na materskú dovolenku), boli sudkyňi pridelené ďalšie spisy, pričom vo všetkých konaniach objektívne nebola spôsobilá konať bez prietáhov.

Vec bola z hľadiska plynulosti predmetného konania sledovaná, nie je pravdou, ako píše sťažovateľ, že sa vo veci odo dňa odpovede na jeho sťažnosť podľa ustanovenia § 62 a nasl. zák. č. 757/2004 Z. z. na prietahy v konaní dňa 15. 04. 2015 nekonalo. Ústavnému súdu bola sťažnosť [REDAKOVANÉ] doručená dňa 28. 07. 2015, pričom v predmetnej veci bolo uznesením súdu č. k. 15 C/259/2012-945 a č. k. 15 C/259/2012-947 zo dňa 15. 07. 2015 nariadené znalecké dokazovanie z odboru elektrotechnika a ekonomika a riadenie podnikov. Na žiadosť znaleckej organizácie doručenej súdu dňa 19. 01. 2016 boli od Daňového úradu Trenčín žiadané dňa 02. 02. 2016 listiny potrebné pre vypracovanie znaleckého posudku. Listiny doposiaľ neboli doručené. Spis sa v súčasnosti nachádza za účelom vypracovania znaleckého posudku u znaleckej organizácie.

Domnievam sa, že predmetný spor patrí k skutkovo i právne zložitejším veciam vzhľadom na náročnosť dokazovania (rozsiahle skutkové zisťovania), nutnosť znaleckého dokazovania (boli pribratí na posúdenie odborných otázok dvaja znalci). Vo veci neboli prekážky postupu konania podľa § 107 a nasl. O. s. p.

Pokiaľ ide o navrhované finančné zadostučinenie, považujem ho za neprimerane vysoké vzhľadom na všetky okolnosti konania, dĺžku možných prietáhov a skutočnosť, že sťažovateľ nevyužil možnosť podať k rukám predsedu súdu sťažnosť podľa ustanovenia § 62 a nasl. zák. č. 757/2004 Z. z. na prietahy v predmetnom konaní.“

Sťažovateľ prostredníctvom právneho zástupcu v podaní zo 6. marca 2017 podal stanovisko k vyjadreniu predsedu okresného súdu, pričom uvádza, „že z podaného vyjadrenia nemá sťažovateľ za preukázanú takú vyťaženosť Okresného súdu Trenčín, ktorá by mohla ospravedlniť nečinnosť tohto súdu v jeho veci a vzniknuté zbytočné prietahy. Sťažovateľ poukazuje na to, že dlhodobá nečinnosť súdu v jeho právnej veci nebola spôsobená len sudcami tohto súdu, ale táto nečinnosť bola spôsobená aj ostatnými zamestnancami súdu. Sťažovateľ poukazuje na to, že Okresný súd Trenčín je v jeho veci nečinný ako celok a časové okolnosti jednotlivých úkonov súdu sú absolútne neprimerané ich náročnosti a vytvárajú zbytočné prietahy vo veci a nervozitu a stres pre sťažovateľa. Pritom je nerozhodné či úkon súdu vykonávala asistentka sudcu (senátu), vyšší súdny

úradník alebo priamo sudca. Celkový management právnej veci sťažovateľa bol a je z pohľadu zachovania ústavných práv a základných slobôd účastníka konania v právnom štáte na neakceptovateľnej úrovni, pričom právne vec doposiaľ nie je rozhodnutá.

Záverom svojho vyjadrenia sťažovateľ poukazuje aj na to, že termín pojednávania určený Okresným súdom Trenčín na deň 19. 06. 2017, bol stanovený práve dňa 30. 01. 2017, kedy bolo vypracované predloženie spisu na Ústavný súd SR. Do tej doby termín pojednávania stanovený nebol. Je teda zrejmé, že bez zásahu Ústavného súdu SR nedôjde v sťažovateľovej veci k adekvátnemu progresu. V sťažovateľovej veci tak došlo k zbytočným prietahom v konaní, a preto sťažovateľ žiada, aby Ústavný súd SR jeho sťažnosti vyhovel.“

II.

Ústavný súd z vyžiadaného súdneho spisu okresného súdu zistil tento priebeh napadnutého konania:

Dňa 23. októbra 2012 bol okresnému súdu doručený návrh sťažovateľa na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej aj „BSM“). Okresný súd 3. decembra 2012 nariadil pojednávanie na 15. január 2013 a 9. januára 2013 doručoval vyjadrenie odporkyne k návrhu sťažovateľa.

Na pojednávaní 15. januára 2013 okresný súd doručil vyjadrenie odporkyne sťažovateľovi. Účastníci konania navrhli odročenie pojednávania na oboznámenie sa s vyjadrením a posúdenie toho, či je možné spor vyriešiť mimosúdne. Okresný súd následne odročil pojednávanie na 7. marec 2013.

Na pojednávaní 7. marca 2013 navrhli účastníci konania odročiť pojednávanie na účely doriešenia mimosúdnej dohody s tým, že pojednávanie navrhli odročiť na dva mesiace. Okresný súd odročil pojednávanie na 21. máj 2013.

Dňa 17. mája 2013 právny zástupca sťažovateľa doručil okresnému súdu žiadosť o odročenie pojednávania na jeden mesiac, keďže prebiehajú „*intenzívne mimosúdne rokovania o celkovom vyriešení ich spoluvlastníckeho vzťahu*“. Okresný súd 21. mája 2013 odročil pojednávanie na 27. jún 2013.

Na pojednávaní 27. júna 2013 účastníci konania oznámili konajúcemu súdu, že mimosúdne rokovania neboli úspešné. Uviedli, že rodinný dom, ktorý je predmetom vypořádania, nie je skolaudovaný, preto naň nemožno získať úver a zároveň z toho dôvodu záujemca od kúpy rodinného domu odstúpil. Okresný súd na pojednávaní vypočul účastníkov konania a vykonal dokazovanie listinnými dôkazmi a následne pojednávanie odročil na 5. september 2013.

Na pojednávaní 5. septembra 2013 okresný súd vypočul odporkyňu a odročil pojednávanie na 15. október 2013 s tým, že okresný súd bude zisťovať údaje o motorových vozidlách na príslušnom dopravnom inšpektoráte a tiež účtovné doklady obchodnej spoločnosti, v ktorej je odporkyňa konateľkou.

Dňa 9. septembra 2013 okresný súd zisťoval údaje týkajúce sa motorových vozidiel odporkyne a žiadal o účtovné doklady obchodnú spoločnosť [REDAKOVANÉ]

Dňa 4. októbra 2013 doručila odporkyňa okresnému súdu daňové priznania, výkazy majetku a záväzkov a výkaz príjmov a výdavkov.

Na pojednávaní 15. októbra 2013 okresný súd vypočul svedkov – rodičov účastníkov konania a následne pojednávanie odročil na 3. december 2013.

Dňa 16. októbra 2013 odporkyňa doručila okresnému súdu ďalšie dokumenty týkajúce sa [REDAKOVANÉ]

Dňa 15. októbra 2013 okresný súd vyzval Okresný dopravný inšpektorát v Ilave (ďalej len „dopravný inšpektorát“), aby uviedol motorové vozidlá vo vlastníctve odporkyne. Dňa 5. novembra 2013 dopravný inšpektorát doručil okresnému súdu výsledok lustrácie.

Dňa 6. novembra 2013 okresný súd opakovane vyzval dopravný inšpektorát s tým, že spresnil svoju výzvu tak, aby tento zisťoval vlastníctvo motorových vozidiel odporkyne za minulé obdobie. Dňa 11. novembra 2013 dopravný inšpektorát doručil odpoveď na výzvu okresného súdu.

Dňa 7. novembra 2013 boli okresnému súdu doručené výpisy podnikateľských účtov odporkyne ako živnostníčky.

Dňa 14. novembra 2013 odporkyňa doručila okresnému súdu peňažný denník a výkaz dlhodobého majetku za roky 2009, 2010 a 2011 a tiež znalecké posudky.

Na pojednávaní 3. decembra 2013 okresný súd vykonal dokazovanie a následne pojednávanie odročil na neurčito s tým, aby sa účastníci pokúsili vyriešiť spor mimosúdne. Okresný súd tiež uviedol, že ak do 15. januára 2014 účastníci neoznámia dohodu, ustanoví súdneho znalca na ohodnotenie majetku. Odporkyňa uložil, aby predložila právne tituly k pozemkom, ktoré previedla na [REDACTED]

Dňa 19. decembra 2013 odporkyňa doručila okresnému súdu kúpnu zmluvu k pozemkom.

Dňa 16. januára 2014 sťažovateľ oznámil okresnému súdu, že s odporkyňou nedospeli k mimosúdnej dohode.

Dňa 23. septembra 2014 odporkyňa žiadala okresný súd o bezodkladné určenie termínu pojednávania.

Dňa 19. marca 2015 okresný súd uznesením priznal [REDAKOVANÉ], náhradu vecných nákladov za vyjadrenie zo 4. novembra 2013 v sume 24 €.

Dňa 18. marca 2015 sťažovateľ žiadal okresný súd, aby nariadil znalecké dokazovanie.

V súdnom spise je založené upozornenie podpredsedníčky okresného súdu č. Spr 2023/2015-944 z 15. apríla 2015 na povinnosť konať vo veci plynulo a bez zbytočných prietáhov s tým, že kontrola plynulosti konania bude vykonaná o dva mesiace.

Dňa 15. júla 2015 okresný súd uznesením ustanovil súdneho znalca – znaleckú organizáciu a uložil jej povinnosť určiť hodnotu podniku odporkyne [REDAKOVANÉ] – [REDAKOVANÉ] a vypracovať znalecký posudok do 40 dní od prevzatia spisu.

Dňa 15. júla 2015 okresný súd ďalším uznesením ustanovil súdneho znalca z odboru elektrotechniky a uložil mu, aby stanovil hodnotu špecifikovaných elektrotechnických zariadení a aby vypracoval znalecký posudok do 40 dní od predloženia spisu.

Dňa 27. októbra 2015 znalecká organizácia prevzala súdny spis.

Znalecká organizácia 4. decembra 2015 dala na vedomie okresnému súdu, že vyzvala odporkyňu na predloženie špecifikovaných dokumentov potrebných na vypracovanie znaleckého posudku.

Dňa 19. januára 2016 znalecká organizácia opakovane žiadala odporkyňu o doručenie podkladov k vypracovaniu znaleckého posudku. Znalecká organizácia tiež oznámila okresnému súdu, že bude potrebné žiadať príslušný daňový úrad o účtovné závierky za roky 2004 a 2005, keďže odporkyňa archivuje príslušné doklady len od roku 2009.

Následne okresný súd 2. februára 2016 vyzval Daňový úrad Trenčín (ďalej len „daňový úrad“) na predloženie účtovnej závierky odporkyne za roky 2004 a 2005. Dňa 17. februára 2016 daňový úrad predložil okresnému súdu požadované dokumenty.

Dňa 2. marca 2016 okresný súd zaslal znaleckej organizácii ďalšie doklady potrebné na vypracovanie znaleckého posudku.

Dňa 22. marca 2016 znalecká organizácia opätovne žiadala odporkyňu o predloženie dokladov potrebných na vypracovanie znaleckého posudku.

Dňa 12. mája 2016 znalecká organizácia oznámila okresnému súdu, že aj napriek tomu, že nemá všetky potrebné podklady, vypracuje znalecký posudok do konca mája 2016.

Dňa 1. júna 2016 znalecká organizácia predložila okresnému súdu znalecký posudok.

Dňa 8. júna 2016 okresný súd uznesením priznal znaleckej organizácii znalečné.

Dňa 9. júna 2016 okresný súd doručoval znalecký posudok účastníkom konania s výzvou na vyjadrenie sa do 20 dní od doručenia výzvy.

Dňa 28. júna 2016 súdny znalec prevzal súdny spis na účely vypracovania znaleckého posudku.

Dňa 2. augusta 2016 súdny znalec predložil znalecký posudok.

Dňa 4. októbra 2016 okresný súd uznesením priznal súdnemu znalcovi znalečné.

Dňa 26. októbra 2016 okresný súd doručoval znalecký posudok účastníkom konania s výzvou na vyjadrenie sa.

Dňa 24. novembra 2016 odporkyňa doručila vyjadrenie s tým, že nemá výhrady k znaleckému posudku znalca.

Dňa 30. decembra 2016 sťažovateľ doručil okresnému súdu vyjadrenie k znaleckému posudku.

Ústavný súd prípisom z 27. januára 2017 žiadal o zaslanie súdneho spisu okresného súdu.

Dňa 30. januára 2017 okresný súd nariadil pojednávanie na 19. jún 2017.

V súvislosti so skončením funkčného obdobia sudcu ústavného súdu Ľubomíra Dobríka 29. februára 2016 (ktorý bol aj sudcom spravodajcom vo veci) plénum ústavného súdu prijalo 14. septembra 2016 dodatok č. 1 k rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. marca 2016 do 28. februára 2017 (ďalej len „dodatok“). Podľa čl. X bodu 2 rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. 3. 2016 do 28. 2. 2017 schváleného 17. februára 2016 v znení dodatku „*Veci pridelené sudcovi ústavného súdu Ľubomírovi Dobríkovi ako sudcovi spravodajcovi, ktoré neboli do 29. februára 2016 skončené prijatím konečného rozhodnutia pléna ústavného súdu alebo príslušného senátu ústavného súdu, prípadne odložením podania podľa § 23a zákona o ústavnom súde, budú pridelené ostatným sudcom ústavného súdu. Predsedníčke ústavného súdu sa pridelí osem vecí. Pridelenie sa vykoná podľa § 29 zákona o ústavnom súde náhodným výberom v súlade s Čl. I bodom 2, Čl. V bodom 1 a Čl. VI bodom 1 rozvrhu práce.*“. V nadväznosti na uvedené bola vec vedená pod sp. zn. III. ÚS 60/2016, v ktorej bol pôvodne sudcom spravodajcom Ľubomír Dobřík, pridelená sudkyňi Ľudmile Gajdošíkovej, ktorá sa týmto stala sudkyňou spravodajkyňou v danej veci.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 259/2012.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety

OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Ústavný súd hodnotil postup okresného súdu v napadnutom konaní a jeho jednotlivé procesné úkony podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, pokiaľ ide o úkony vykonané do 30. júna 2016. Vychádzajúc z toho, že napadnuté konanie nie je v čase rozhodovania ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd nad rámec veci poukazuje na to, že 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“). Podľa § 470 ods. 1 CSP ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Postup okresného súdu v napadnutom konaní od 1. júla 2016 bolo takto potrebné hodnotiť aj podľa ustanovení CSP.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o prvé kritérium, ktoré ústavný súd zohľadňuje pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd uvádza, že predmetom konania je rozhodovanie o návrhu na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Z právneho hľadiska predmetnú

občianskoprávnu vec možno považovať za bežnú agendu rozhodovania všeobecných súdov. V prerokúvanom prípade predstavuje prvok faktickej zložitosti to, že predmetom BSM má byť aj obchodná spoločnosť (resp. podnik osoby oprávnenej podnikáť na základe živnostenského oprávnenia) s tým, že na zistenie jej hodnoty bolo potrebné vykonať znalecké dokazovanie. Napadnuté konanie v čase rozhodovania ústavného súdu trvá štyri roky a päť mesiacov, pričom okresný súd ani raz nerozhodol meritórne.

2. V rámci druhého kritéria ústavný súd hodnotil správanie sťažovateľa ako účastníka napadnutého konania. Sťažovateľ sa zúčastňoval na pojednávaniach a na výzvy okresného súdu reagoval adekvátne – t. j. vecne a v primeranej lehote.

V rámci tohto kritéria prihliadol ústavný súd na to, že účastníci konania – sťažovateľ aj odporkyňa od 15. januára 2013 do 27. júna 2013, t. j. v období šiestich mesiacov, sa pokúšali vyriešiť spor vzájomnou dohodou. V tomto období okresný súd odročil pojednávanie trikrát bez toho, aby meritórne prerokúval vec. Tento postup vyplýval zo zhodne prejavenej vôle účastníkov konania, preto ho nemožno pripočítať na ťarchu okresného súdu. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, v ktorej uviedol, že v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania nepochybne dochádza k predĺženiu konania, zodpovednosť za tento stav neznáša oprávnená osoba, ale nemožno ju pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04, II. ÚS 865/2014). Tieto závery možno primerane aplikovať aj na žiadosti účastníkov konania adresované okresnému súdu, v ktorých žiadali o poskytnutie času na prípadné vyriešenie sporu dohodou. Snaha účastníkov (strán) o vyriešenie sporu mimosúdne aj v prebiehajúcom súdnom konaní je legitímna a žiaduca, pritom konajúci súd je tiež povinný viesť účastníkov k tomu, aby sa spor vyriešil zmiernie (§ 100 ods. 1 OSP). V takomto prípade je však potrebné akceptovať, ak konajúci súd nepostupuje ďalej v konaní a čaká na stanovisko účastníkov a účastníci tiež v zásade nemôžu neskôr namietať nečinnosť súdu, ktorá bola bezprostredne vyvolaná ich snahou o zmierne riešenie sporu.

3. V súvislosti s posudzovaním postupu okresného súdu v napadnutom konaní ústavný súd poukazuje na to, že v čase rozhodovania ústavného súdu napadnuté konanie

okresného súdu trvá štyri roky a päť mesiacov bez toho, aby okresný súd meritórne rozhodol, čo možno považovať za ústavne neakceptovateľné.

Ústavný súd vo svojej judikatúre (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09) už uviedol, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovatelia na neho obrátili s návrhom, aby o ich veci rozhodol.

Okresný súd bol v napadnutom období nečinný od 16. januára 2014 do 15. júla 2015, t. j. v rozsahu jedného roka a šiestich mesiacov. V tomto období nemožno identifikovať žiadnu objektívnu prekážku v ďalšom postupe okresného súdu pri prerokúvaní predmetnej veci.

Za prvok neefektívnosti v postupe okresného súdu možno považovať obdobie, počas ktorého trvalo vypracovanie znaleckého posudku znaleckou organizáciou. Okresný súd znaleckej organizácii uložil, aby vypracovala znalecký posudok do 40 dní od doručenia súdneho spisu. Znalecká organizácia prevzala súdny spis 27. októbra 2015, preto lehota na vypracovanie znaleckého posudku uplynula 7. decembra 2015. Znalecká organizácia predložila vypracovaný znalecký posudok 1. júna 2016, t. j. takmer sedem mesiacov po uplynutí lehoty. Zo súdneho spisu vyplýva, že znalecká organizácia opakovane vyzvala odporkyňa na predloženie dokumentov potrebných na vypracovanie znaleckého posudku. Rovnako tak znalecká organizácia žiadala o súčinnosť aj okresný súd, ktorý na základe jej žiadosti vyzval daňový úrad na predloženie dokumentov. Z podania znaleckej organizácie vyplýva, že žiadala o dokumenty z rokov 2004 a 2005, pričom odporkyňa mala povinnosť archivovať dokumenty len od roku 2009. Zo súdneho spisu nemožno jednoznačne ustáliť, či uvedený prietah pri vypracovaní znaleckého posudku bol spôsobený nedostatočnou súčinnosťou odporkyne, alebo len tým, že vzhľadom na rozsah archivačnej povinnosti odporkyňa niektoré dokumenty nemala k dispozícii. Napriek uvedenej nejednoznačnosti túto okolnosť vyhodnotil ústavný súd na ťarchu okresného súdu.

K uvedenému ho viedla tá skutočnosť, že tomuto postupu bezprostredne predchádzalo obdobie nečinnosti okresného súdu a taktiež upozornenie podpredsedníčky okresného súdu z 15. apríla 2015 na povinnosť konať vo veci plynulo a bez zbytočných prietáhov.

Pokiaľ ide o obranu predsedu okresného súdu, že prietahy boli spôsobené vysokým počtom pridelených vecí, zmenou zákonného sudcu a odchodom sudcov z okresného súdu, ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru (na ktorú odkazuje aj sám predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení, pozn.), podľa ktorej nie je možné prenášať technicko-organizačné problémy štátnych orgánov na účastníkov konania, čo platí o to viac, ak to má za následok porušenie ich základných práv alebo slobôd. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 127/04) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, nemôže byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezavahuje štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (IV. ÚS 97/04, IV. ÚS 136/03, IV. ÚS 35/06). Rovnako tak uviedol, že hoci nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania (pozri napr. I. ÚS 119/03, II. ÚS 179/2013, II. ÚS 264/2013).

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd uzavrel, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom a k neefektívnemu postupu, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v zmysle čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy v danej veci konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

S prihliadnutím na okolnosti predmetnej veci – na dĺžku napadnutého konania, na to, že okresný súd vo veci nerozhodol ani raz meritórne, na nečinnosť a neefektívny postup okresného súdu, ale aj na to, že k celkovej dĺžke konania prispeli čiastočne aj účastníci konania bezvýsledným pokusom o zmierné skončenie sporu a na prvok faktickej zložitosti veci vyžadujúci znalecké dokazovanie, ústavný súd priznal sťažovateľovi sumu 1 500 €, ktorá je podľa názoru ústavného súdu primeraná konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci (bod 3 výroku tohto nálezu).

Sťažovateľ tiež žiadal úhradu trov konania pred ústavným súdom, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním právnym zástupcom. Sťažovateľ si uplatnil úhradu trov konania v sume 355,72 € za dva úkony právnej služby.

Podľa § 36 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú účastníkovi konania, uhrádza účastník konania zo svojho.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi úhradu trov konania v uplatnenej sume, t. j. 355,72 € v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to odmenu za 2 úkony právnej služby podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy). Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2015 v sume 139,83 € (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky) a náhrady hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby v sume 8,39 € (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky), čo spolu predstavuje sumu 296,44 €. Keďže advokát je platcom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. marca 2017